

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI ABU RAYHON BERUNIY
NOMIDAGI URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

“QURILISH VA ARXITEKTURA SOHASIDAGI INNOVATSION
G'OYALAR, INTEGRATSIYA VA TEJAMKORLIK”

УРГЕНЧСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АБУ РАЙХАНА БЕРУНИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ, ИНТЕГРАЦИЯ
И ЭКОНОМИКА В ОБЛАСТИ
СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ»

IN THE NAME OF
ABU RAYHAN BERUNI
URGANCH STATE UNIVERSITY

“INNOVATIVE IDEAS, INTEGRATION,
AND ECONOMY IN THE FIELD OF
CONSTRUCTION AND
ARCHITECTURE”
SCIENTIFIC AND PRACTICAL
REPUBLICAN CONFERENCE

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
1-TO'PLAMI

TASHKILIY QO‘MITASI:

RAIS:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti rektori v.v.b.,
professor - **S.U. Xodjaniyazov**

HAMRAISLAR:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti ilmiy ishlar va
innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **Z.Sh. Ibragimov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti xalqaro hamkorlik
bo‘yicha prorektori, f-m.f.d., professor - **G‘.U. Urazboyev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, Texnika fakulteti
dekani, f-m.f.n., dotsent - **M.Q. Qurbanov**

Toshkent davlat transport universiteti, Avtomobil yo‘llari muhandisligi
fakulteti dekani, t.f.d., professor - **A.X. Urokov**

Xorazm viloyati Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi boshqarmasi, Urganch
tuman bosh arxitektori - **R.B. Matmurov**

ILMIY KOTIB:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, “Qurilish”
kafedrası dotsenti, PhD - **A.A. Qutlijev**

TASHKILIY QO‘MITA A‘ZOLARI:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti yoshlar masalalari
va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **D.I. Ibadullayev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti moliya-iqtisod
ishlari bo‘yicha prorektori - **A. Atajanov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish”
kafedrası mudiri, t.f.n., dots. – **Q.K. Axmedov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Arxitektura”
kafedrası mudiri **R. Palvanov**

t.f.d., prof., R. Raximov, t.f.d., prof., B.Raxmonov, t.f.n., dots., K.Kuryozov, i.f.n., dots., N. Sattorov, a.f.n., dots., M. Setmamatov, a.f.f.d., dots., S. Atoshev, a.f.f.d., Sh. Abdullayeva, dots., Sh. Xo‘janiyozov, t.f.f.d., S. Sultanova, A. Atamuratov, A. Seyitniyozova, N. Kariyeva, S. Rajabov, S. Yusufov, A. Sobirov, X. Madirimov, X. Radjabov, I. Bekturdiyev, B. Radjapov, A. Xodjayazov, A. Matkarimov, M. Djumanazarova, R. Nafasov, Sh. Navruzov, Y. Tadjiyev, R. Sovutov, A. Samandarov, L. Yusupova, Sh. Masharipov, H. Bekchanov, D. Shalikarova, S. Nurmuhammedov, I. Matnazarov, Q. Soburov, K. Yuldashev, A. Bobojonov, Sh. Nurimetov, H. Masharipova, S. Qurambayev, M. Ashurova, A. Shomurotov.

ILMIY-TEXNIK ANJUMAN DASTURIY QO‘MITASI:

Rais: “ARXITEKTURA, QURILISH, DIZAYN” ilmiy-amaliy jurnalining bosh muharriri, i.f.d., prof. **Nurimbetov Ravshan Ibragimovich**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universitetida 2025 yil 15-16-sentabr kunlari “Qurilish va arxitektura sohasidagi innovatsion g‘oyalar, integratsiya va tejamkorlik” mavzusidagi respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya materiallari kiritilgan.

To‘plamga kiritilgan maqolalar mazmuni, ilmiy salohiyati va keltirilgan dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 02.07.2024 йилдаги 377-сонли, Сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институтининг Кўкдала илмий-тажриба станциясини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарори.
2. Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 2024 йилнинг 28 ноябрь куни мева-сабзавот етиштириш, қайта ишлаш ва экспортини кўпайтириш чора-тадбирлари юзасидан видеоселектор йиғилиши.
3. <https://www.jwellmachine.com/ru/analysis-of-the-whole-industry-chain-of-eva-poe/>
4. М. Еловая, А. Григорьева, Электроника наука бизнес. Выпуск4/2018. Статья. Системы для выращивания овощной продукции в искусственных условиях: мировой и российский опыт.

KO'P QAVATLI TURAR JOY BINOLARIDA YASHIL ARXITEKTURANI QO'LLAGAN HOLDA TIPOLOGIK YECHIMLARIGA ALOHIDA YONDASHUVLAR

Setmamatov Maqsud Bekturdiyevich,

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, "Arxitektura"
kafedrasi arx.f.n, dotsent

Olimov Asadbek Erkinboy o'g'li

2-kurs magistrant, Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat
universiteti, "Arxitektura" kafedrasi

Annotatsiya

Maqolada o'zini-o'zi energiya bilan ta'minlaydigan ko'p qavatli turar joy binosining tipologik yechimlarida alohida yondashuvlar va O'zbekiston sharoitida ularni amalga oshirishga qaratilgan loyihaviy takliflar ilgari suriladi.

Аннотация

В статье представлены конкретные подходы к типологическим решениям самодостаточных энергоэффективных многоэтажных жилых зданий и проектные предложения, направленные на их реализацию в условиях Узбекистана.

Abstract

The article presents specific approaches to typological solutions for self-sufficient energy-efficient multi-storey residential buildings and design proposals aimed at their implementation in the conditions of Uzbekistan.

Kalit soʻzlar

strategiya, shamol generatori, quyosh paneli, qayta tiklanuvchi energiya, yelvizak shamol, sensir, anketa soʻrovnomasi.

Ключевые слова

стратегия, ветрогенератор, солнечная панель, возобновляемая энергия, ветряная турбина, датчик, анкета.

Key words

strategy, wind generator, solar panel, renewable energy, wind turbine, sensor, questionnaire.

Kirish

Oʻzbekiston respublikasi prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi pq-4477-son “2019-2030-yillar davrida oʻzbekiston respublikasining “yashil” iqtisodiyotga oʻtish strategiyasini tasdiqlash toʻgʻrisida” gi qarori, oʻzbekiston respublikasi prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi pq- 4477-son “2019-2030-yillar davrida oʻzbekiston respublikasining “yashil” iqtisodiyotga oʻtish strategiyasini tasdiqlash toʻgʻrisida” gi qarorining § 2. *energiya resurslari isteʼmolini diversifikatsiyalash va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni rivojlantirish, 8. binolarni qurish va ulardan foydalanish sohasida: binolarni qurish va rekonstruktsiya qilishda energiya samaradorligini oshirishni hisobga olgan holda arxitektura-rejalashtirish yechimlariga boʻlgan yondashuvlarni takomillashtirish* belgilangan [1].

Asosiy qism

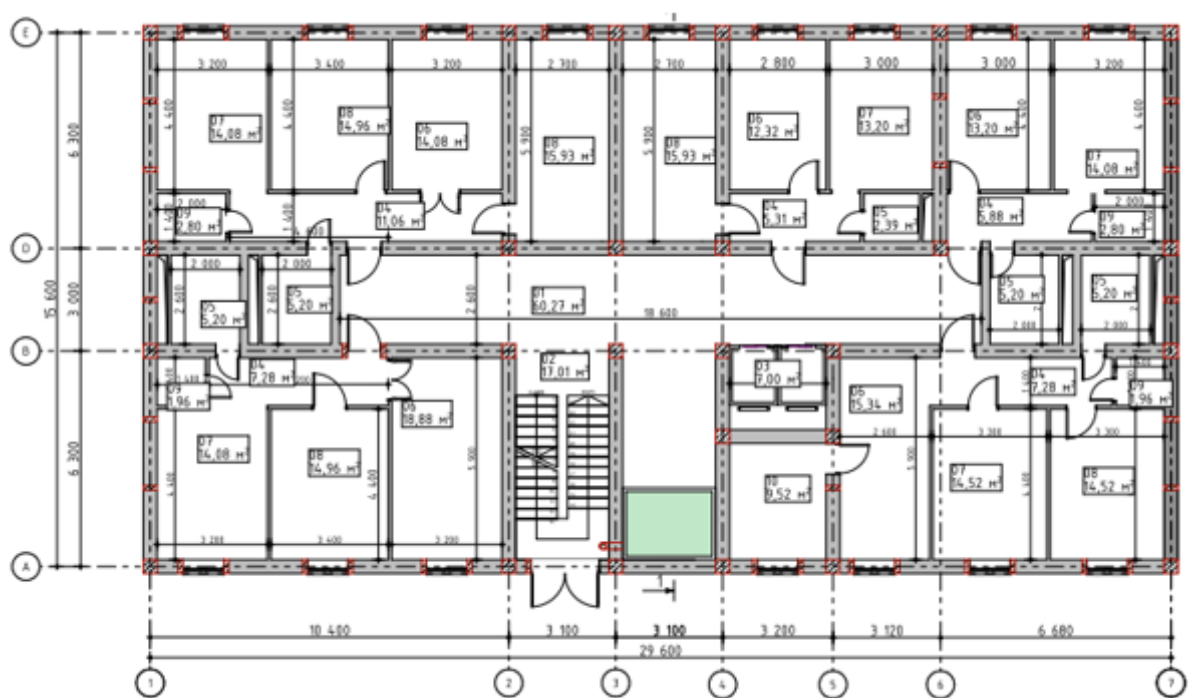
Ushbu magistrlik dissertatsiya tadqiqot natijalari yuqoridagi topshiriqlar ijrosini muayyan darajada bajarishga xizmat qiladi.

O'zbekistonning 4 ta (tog', tog'oldi, cho'l va yarimcho'l) hududida o'ziga xos bo'lgan jazirama issiq havo oqimi, shamollar, qor va yomg'irlarning bo'lishi har bir hududda yashil arxitekturani shakllantirish, ya'ni quyosh nuridan quyosh panellari dan foydalanish, shamol mavjud bo'lgan hududlarda shamol generatorlaridan foydalanish orqali elektr energiyasini olish imkoniyatlarini yaratish mumkin bo'ladi.

Shunday ekan jamiyatimiz taraqqiy qilishi natijasida o'zbekiston sharoitida yashil qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni rivojlantirish bo'yicha binolarning arxitektura-rejalashtirish yechimlarida elektr energiyasini ishlab chiqarish texnologiyalarini joylashtirish bo'yich qo'shimcha xonalarni, shamol generatorlarini o'rnatish bo'yicha qavatlarda shamol o'tadigan katta hajmdagi teshiklarni loyihaga kiritish, binolarni bosh rejada shamol yo'nalishini inobatga olgan holda ufq yo'nalishi bo'yicha joylashtirish va boshqa tadbirlar tadqiqot olib borishni nazarda tutadi.

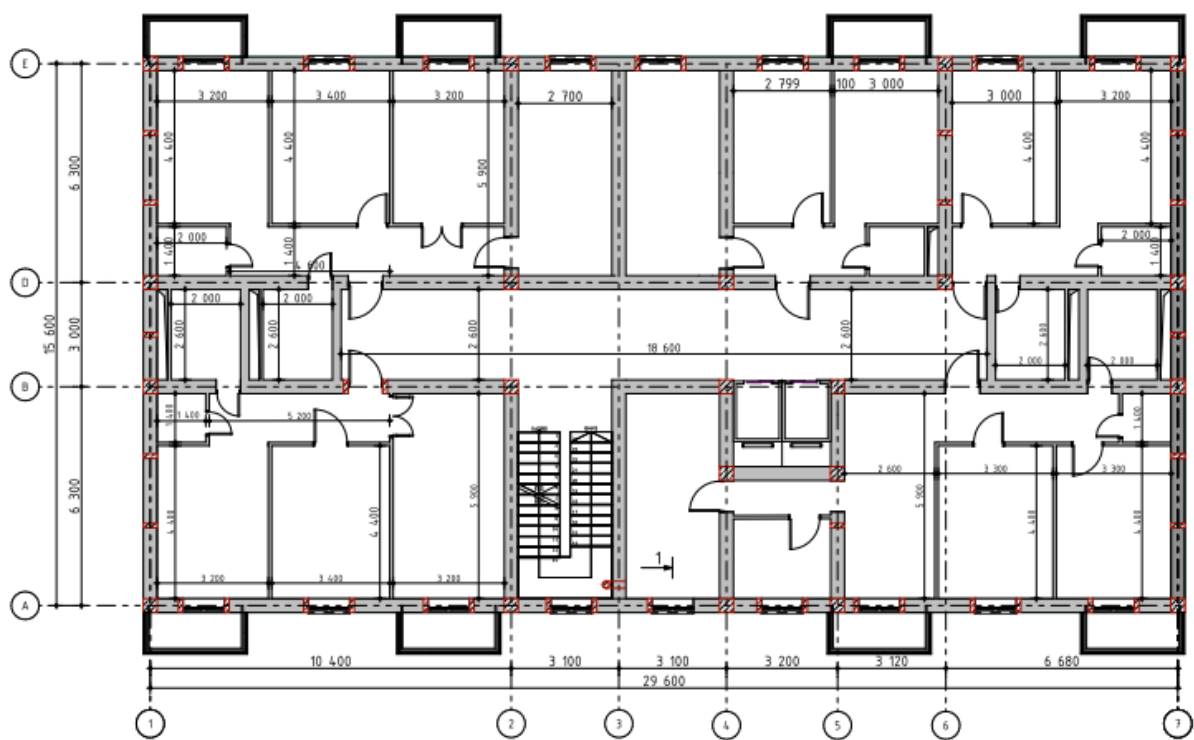
Joriy 2024-25 o'quv yilida UrDU "Arxitektura" kafedrasida Ilmiy rahbar muallif tashabbusi bilan, "Arxitektura: ta'lim yo'nalishi bitiruvchisi O.Sh. Qo'shnazarovanning "Urganch shahrida Ko'p qavatli turar joy binolarini yashil arxitekturani qo'llagan holda loyihalash" mavzusidagi Bitiruv malakaviy ishi magistrlik dissertatsiyasida muhokama qilinayotgan loyihaviy takliflar asosida bajarilib, ushbu loyiha DAK a'zolari tomonidan ijobiy baholandi.

Loyihaga ko'ra Ko'p qavatli turar joy binosi loyihasida 1-qavatda axlat tashlash shaxtasi va uning yonida fuqarolar uchun jihozlarni qo'yish joyi hamda akkumulatorlarni teparoqda joylashtirish rejalashtirildi. 2-4-6-8-qavatlarda xonadonlar mavjud loyihalar singari joylashtirildi. 3-5-7-9 qavatlarda esa shamol generatorlarini o'rnatishga moslashgan katta hajmdagi 15x3x2.70 m. o'lchamdagi teshiklar uchun joylar va 15 metr uzunlikdagi yo'lak qoldirildi.

1-rasm. 1-qavatdagi xonadonlar rejasi va axlat tashlash shaxtasi (ko'k rangda)

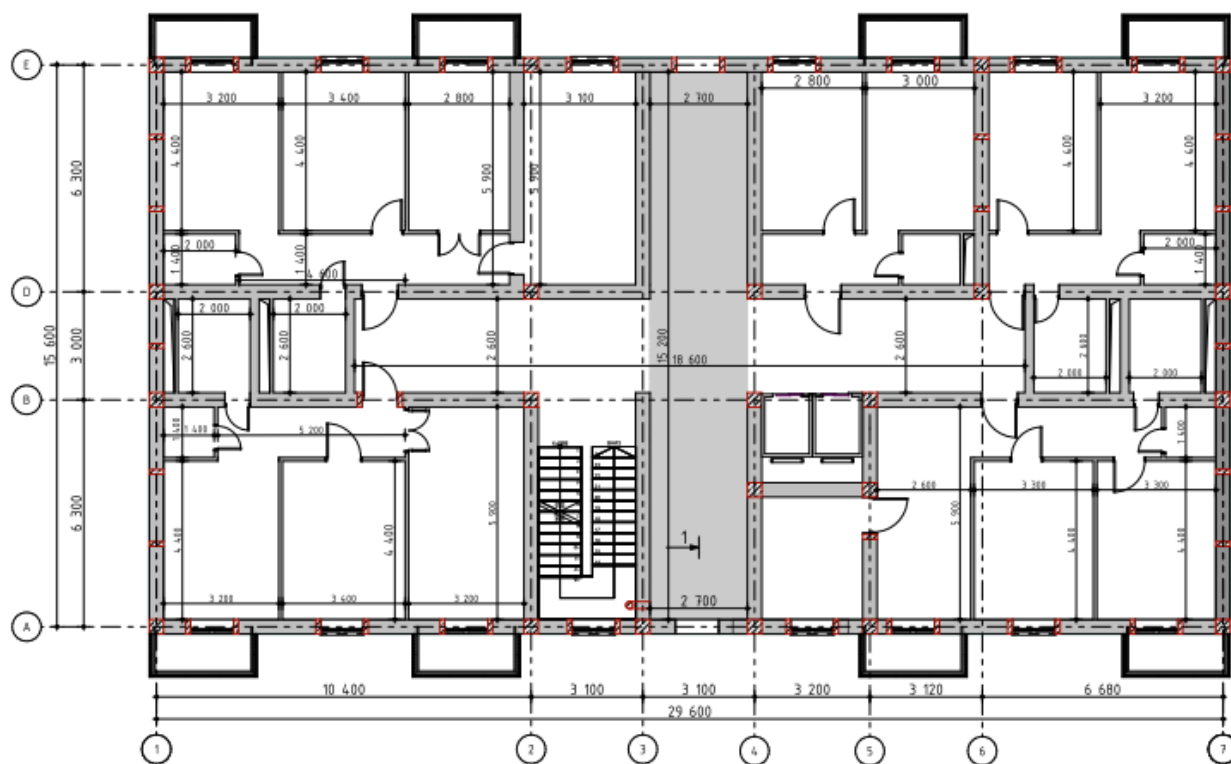
Qaydnoma: 01-yo'lak, 02-zinapoya, 03-lift, 04-xoll, 05-sanitariya tuguni, 06-yotoqxona, 07-oshxona, 08-yotoqxona, 09-saqlash xonasi, 10-yotoqxona.

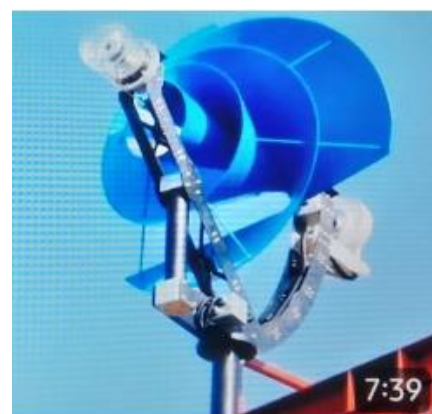
2-rasm. 2-4-6-8-qavatlardagi xonadonlar rejasi

Loyihaga ko'ra toq qavatlarida zinapoya o'ng tomonida binoning 15 metrlik

bino eni uzunligida 2,70x2,70 to'rtburchak kenglikda ochiq teshik qoldirildi.

3-rasm. bino 3-5-7-9-qavatlar tarhlaridagi kulrang bilan belgilangan joy shamol generatorlari uchun qoldirilgan

4-rasm. Binodagi teshik fasad qismi deraza o'rnigacha bo'lgan qismi nishablikda shamolni yo'naltirish uchun maxsus qoplama bilan jihozlanadi (chap tomon 1-rasm)

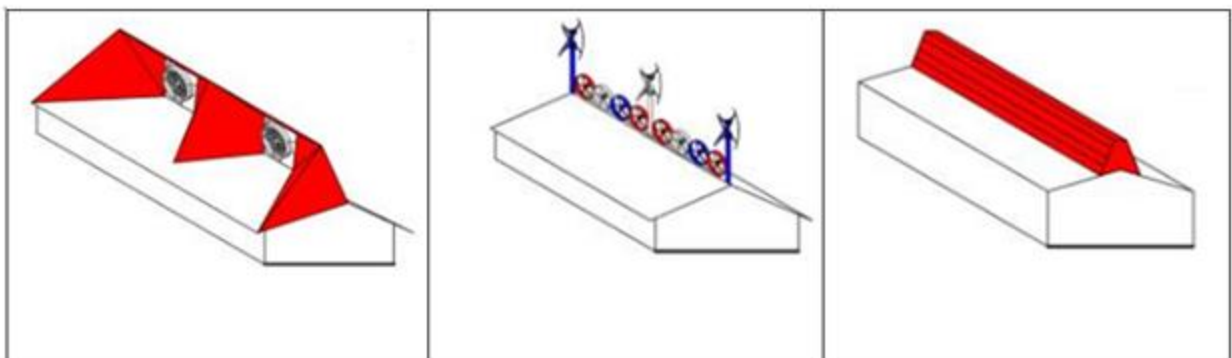
Ushbu teshik orqali shamol o'tishi rejalashtirildi va unga har ikkala tomonida jami 8 ta shamol generatorlari o'rnatish rejalashtirildi. ushbu qavatlardagi shamol generatorlari yo'lagidan yelvizak shamollar o'tishini inobatga olib, ushbu yo'laklar kesishgan joyda sensirli eshiklar o'rnatiladi va u fuqarolar harakatiga ko'ra avtomatik

tarzda ochilib yopilishi rejalashtirilgan. bu bilan ushbu qavatlarda yashovchilarning qishda sovuqdan va shovqindan himoyalaniishi ta'minlangan. yo'lakni shamollatish uchun maxsus shaxtalar devor ichiga qo'yilgan.

Bino tom qismi tepasida ham shamol generatorlari o'rnatish rajalashtirildi. Unga ko'ra ikki nishablikdagi tom tepasiga bino uzunligi bo'ylab shamol generatorlari o'rnatiladi. Bu elektr energiyasi kunduzi 1-qavatda joylashgan akkumulatorlarda to'planib kechasi ushbu zahiradan elektr energiyasi butun bir binoni ta'mirlash imkoniyati yaratiladi.

5-rasm. bino fasadi va undagi toq qavatdagi qizil rangdagi teshiklar shamol generatorlari uchun qoldirilgan. tepasidagi bino bo'ylab uzun qizil bilan belgilangan joyda ham shamol generatorlari joylashtiriladi

6-rasm. Bino tomi ustiga shamol generatorlarini joylashtirish variantlari

Xulosa

Xulosa sifatida ushbu bino xorazm iqlim sharoiti uchun eksperiment sifatida qurib, aholi yashash tarzini 2 yil davomida anketa so'rovnomalari natijalarini muhokama qilish va ijobiy natijalarga erishilgandan so'ng bunday binolar sonini oshirish yoki aksincha xulosalar olinganda yanada takomillashtirilgan variantlarini amalga oshirishda ilmiy tadqiqot ishlarimizni izchil davom qildirishdan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston respublikasi prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi pq- 4477-son "2019-2030-yillar davrida o'zbekiston respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida" gi qarori.
2. <https://www.welhome.ru/blog/10-energoeffektivnyih-neboskryobov-mira>

ПРИНЦИПЫ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ ПЛАНИРОВКИ И ЗАСТРОЙКИ ГЛАВНЫХ УЛИЦ: ИСТОРИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ

Абдуллаева Ш.И.

(Абу Райхон Беруний номидаги Урганч давлат университети,

арх.ф.б.ф.д. (PhD)

(<tel:+998975132040>) e-mail:abdullaeva.78@inbox.ru

Аннотация

В статье рассматриваются эволюция понятия "главная улица" в теории градостроительства, основные принципы её архитектурно-планировочной организации и современные тенденции её развития. Анализируется исторический опыт проектирования улиц, а также современные методы, основанные на концепциях устойчивого развития и повышения качества городской среды. Освещаются вопросы интеграции новых технологий в архитектурное проектирование, а также влияние климатических и социальных факторов на формирование городской среды.

Abstract